

CRONICA ACTIVITĂȚII ȘTIINȚIFICE A SECȚIEI DE ISTORIE, PE ANUL 1976

Prezenta cronică științifică își propune trecerea în revistă a principalelor activități desfășurate de colectivul secției.

I. Cercetări științifice

a) Săpături arheologice

- Doina Ignat Sava: Săpături arheologice în defileul Crișului Repede, „Peștera Caprelor”.
- Nicolae Chidioșan: Săpături arheologice în satul Tășad, com. Drăgești, în așezarea dacică din sec. I. î.e.n. — sec. I. e.n.
Săpături arheologice în complexul arhitectonic din sec. XI—XIII de la Sînicolaul de Beiuș.
- Sever Dumitrașcu: Săpături arheologice la Biharea — Cetatea de pămînt, în punctele: Incinta cetății, Sector A; în așezarea din partea de nord-est a cetății, punctul Baraj, Grădina C.A.P.

b) Cercetări de arhivă

- Liviu Borcea: Istoria orașului Oradea în evul mediu; Istoria domeniului cetății Șinteu (pînă la 1660); Documente privind evul mediu timpuriu în Bihor; Mișcarea populară antihabsburgică sub conducerea lui Francisc Rákoczi al II-lea; Depistarea de documente privind istoria militară a Bihorului medieval.
- Sever Dumitrașcu: Cercetarea manuscrisului nr. 4300 de la Biblioteca Centrală Universitară din Cluj: V. Pârvan, *Românii în Cronica Notarului Anonym al Regelui Béla. Cercetare comparativă cu celelalte cronici ungurești și cronica lui Nestor, 1902*, București. Manuscrisul a fost transcris în întregime, copia fiind depusă în

arhiva secției de istorie a Muzeului Țării Crișurilor — Oradea.

- Viorel Faur: Ecoul războiului de independență în Bihor; Începuturile activității Societății de lectură din Oradea; Frământări pentru constituirea Reuniunii de cîntări „Lyra” din Beiuș.
- Ioan Marinescu: Fondul documentar de publicații și presă culturală dintre 1940—1944 al Bibliotecii Institutului pedagogic — Oradea.

II. Lucrări științifice apărute în 1976

- Liviu Borcea: *Un document inedit despre căderea Oradei în mina turcilor* (Scrisoarea din 31 august 1660), în *Crisia*, VI, Oradea 1976, p. 207—235.
Precizări privind raporturile Crișanei cu Mihai Vi-teazul, în *Crisia*, VI, Oradea, 1976, p. 237—246;
- Sever Dumitrașcu: *Dacian fortifications in Crișana*, în *Thraco-Dacica*; *Recueil d'étude à l'ocassion du II-e Congres International de Thracologie*, Buc., Ed. Academiei, R.S.R., 1976; pp. 259—264;
Fibule romane de tipul cu „capete de ceapă” descoperite în Crișana (Roman fibulae of the „zwiebelkopffibeln” type founded in Crișana) în *Crisia*, VI, Oradea, 1976, pp. 35—60;
Folosirea exponatului etnografic și de artă în expoziția de istorie în Crișia, VI, Oradea, 1976, pp. 283—287; *Stadiul cercetărilor privind istoria și arheologia dacilor liberi din Crișana* (Stage of the investigations considering the Free Dacians History and Archaeology of Roman Epoch from Crișana) în *Sargetia*, XI—XII, 1974—1975, Deva, 1976, pp. 263—267.
- Viorel Faur: *Istoricul muzeelor din Bihor (1853—1975)*, în *Revista Muzeelor*, 1976, nr. 5, p. 65—78; *Din istoricul vieții muzicale beiușene (1866—1918)* (Sur l'histoire de la vie musicale du Beiuș (1866—1918), în *Crisia*, VI, Oradea, 1976, p. 89—119; *Bibliotecile despărțământului beiușean al „Astrei” 1898—1914* (Les bibliothèques de la filiale de Beiuș d'Astra 1898—1914), în *loc. cit.*, p. 121—143; *Inițierea și activitatea despărțământului din Ceica al „Astrei” între anii 1910—1914* (La fondation de la filiale de

Ceica d'Astra et son activité entre 1910—1914), în *loc. cit.*, p. 265—275; *Noi date despre preocupările folcloristice ale membrilor Societății de lectură din Oradea*, în *Biharea*, Oradea, 1976, p. 77—84; *Istoricul Muzeului de științe naturale al Liceului „Samuil Vulcan” din Beiuș (1853—1918)*, în *Nymphaea*, IV, Oradea, 1976, p. 281—285; *N. Iorga la Budapesta*, în *Manuscriptum*, 1976, 7, nr. 3, p. 169—170; *Date despre contribuțiile românilor bănățeni la sprijinirea războiului de independență (I—IV)*, în *Orizont*, Timișoara, 1976, 27, nr. 42, p. 1—7; nr. 43, p. 4; nr. 44, p. 3; nr. 45, p. 6.

Doina Ignat Sava: *Colecția veche neolitică a Muzeului Țării Crișurilor (II)*, în *Crisia*, Oradea, 1976, p. 7—20.

Ioan Marinescu: *Sarcinile ce revin Muzeului de istorie pentru constituirea patrimoniului de istorie contemporană (Din realizările Muzeului Țării Crișurilor)*, în *Revista Muzeelor*, nr. 2, 1976.

III. Lucrări științifice elaborate în 1976

Liviu Borcea: *Satele din Bihor ale lui Gavrilaş Movilă și Constantin Șerban (schită monografică a domeniului cetății Șinteu); Contribuții la cunoașterea mișcărilor țărânimii bihorene la mijlocul sec. XVII; Organizarea internă a cetăților din nord-vestul Transilvaniei în epoca luptei antiotomane (sec. XVI—XVII).*

Nicolae Chidioșan: *Depozitul de bronzuri de la Mișca; Un mormânt de la sfârșitul epocii bronzului descoperit în peștera Mișidului (com. Șuncuiș, jud. Bihor). Colaborare cu I. Emódi; Tezaurul de podoabe dacice de argint de la Tășad; Contribuții la problema originii podoabelor dacice din argint din spațiul carpato-danubian; Arta argintarilor daci din nord-vestul României în epoca lui Burebista; Oradea în epoca bronzului și fierului (Capitol din monografia orașului); Săpăturile arheologice de la Tășad.*

Sever Dumitrașcu: *O lucrare inedită de V. Pârvan; Monumente restaurate în Bihor; Cetatea de la Biharea — ghid istoric; Așezarea dacică de la Zerindul Mic (jud. Arad), în colaborare cu N. Chidioșan.*

Viorel Faur: *Mișcarea memorandistă în Bihor; Mișcarea pentru înființarea unei școli secundare românești de fete*

în Oradea (1868—1900); Revista „Familia” despre războiul de independență; *Istoricul frământărilor pentru înființarea și consolidarea Reuniunii de cîntări Lira din Beiuș* (1905—1912); *Listele bihorene de subscripții pentru ajutorarea ostașilor răniți în războiul de independență* (1877—1878); *Activitatea despărțămîntului din Marghita al „Astrei”* (1910—1914), *Istoricul constituirii despărțămîntului beiușan al „Astrei”* (1897—1898).

Doina Ignat Sava: *Probleme ale neoliticului din nord-vestul României; Săpăturile arheologice de la Suplacul de Barcău; Condițiile specifice care au favorizat apariția primelor așezări omenești din actuala vatră a orașului Oradea și dezvoltarea acestora în epoca neolitică și eneolitică* (Capitol pentru monografia orașului); *Noi descoperiri din Bihor aparținînd epocii neolitice.*

Ioan Marinescu: *Lupta populației din Oradea împotriva dominației horthyste* (1940—1944). *Operațiunile de acoperire și eliberare din toamna anului 1944 executate de marile unități române în Bihor.*

Gheorghe Gorun: *Contribuția cetății Adrian la lupta pentru apărarea autonomiei Transilvaniei; A fost Samuil Micu student la Oradea?*

IV. Participări la sesiuni științifice

Liviu Borcea: Sesiunea de comunicări științifice a Institutului Pedagogic Oradea (29—30 mai 1976): *Rolul cetății Oradea în apărarea Principatului Transilvaniei* (1570—1660). Simpozionul „Pagini din lupta bihorenilor pentru libertate și independență” (Aleșd).

Nicolae Chidioșan: A X-a sesiune de comunicări științifice a Institutului de arheologie — București: „Săpăturile arheologice de la Tășad” Sesiunea de comunicări științifice a Institutului Pedagogic Oradea: „Tezaurul de podoaabe dacice de argint de la Tășad”; „Pontica”, Constanța, „Contribuții la problema originii podoaabelor dacice de argint din spațiul carpato-danubian”, Sesiunea jubiliară a Muzeului Zalău: „Arta argintarilor daci din nord-vestul României în epoca lui Burebista”, Simpozionul „Pagini din lupta bihorenilor pentru libertate și independență”, Aleșd.

- Sever Dumitrașcu: Al II-lea Congres Internațional de Thracologie București; „*Les Daces Libres de Crișana* (II-ième—IV-ième siècle notre ère); Al IX-lea Congres Internațional de Științe Preistorice și Protoistorice, Nice (Franța); „*Les Daces Libres de l'Ouest et de Nord-Ouest de la Roumanie* (II-ième—IV-ième siècle n.è) Sesiunea de comunicări științifice a Institutului Pedagogic Oradea: „*Oradea în epoca dacică preromană*”; Simpozionul „Oameni din Bihor”: „*Aurel Lazăr — omul, juristul, democratul*”; Simpozionul „*Muzeul contemporan factor activ în realizarea educației tineretului*” Oradea: „*Taberele studențești de cercetări arheologice în Crișana și rolul lor în pregătirea viitorilor profesori*”; Simpozionul „*Pagini din lupta bihorenilor pentru libertate și independență*” Aleșd: „*Rolul cetății de la Biharea în lupta pentru neatîrnare a poporului român*”.
- Viorel Faur: Sesiunea științifică „*Istoriografia și literatura română despre războiul pentru cucerirea independenței de stat a României (1877—1878)*” organizată de Cabinetul Județean al P.C.R.; „*Revista Familia despre războiul de independență*” și „*Listele bihorene de subscripții pentru ajutorarea ostașilor români răniți*”. Simpozionul: „*Muzeul factor activ în realizarea educației tineretului*, Oradea: „*Stadiul actual al colecțiilor școlare bihorene*”; Simpozionul „Oameni din Bihor”: „*Samuil Vulcan — cărturar iluminist orădean*”; Simpozionul „*Pagini din lupta bihorenilor pentru libertate și independență*”, Aleșd: „*Un haiduc mai puțin cunoscut: Ioan Mihulin Cercel*”.
- Doina Ignat Sava: Simpozionul „*Muzeul contemporan — factor activ în realizarea educației tineretului*” — Oradea. Colocviul V cu tema „*Problemele paleoliticului, epipaleoliticului și neo-eneoliticului României*” organizat de Institutul de Arheologie, București: „*Probleme ale neoliticului din nord-vestul României*”.
- Ioan Marinescu: Sesiunea de comunicări științifice a Institutului Pedagogic Oradea; Simpozionul „*Muzeul contemporan — factor activ în realizarea educației tineretului*”, Oradea.
- Gheorghe Gorun: Simpozionul „*Pagini din lupta bihorenilor pentru libertate și independență*” (Aleșd, 27 dec. 1976).

V. Expoziții temporare:

1. Material arheologic provenit din săpăturile de la Tășad (Bihor).
2. Așezarea neolitică de la Suplacul de Barcău;
3. Cetăți din Bihor;
4. Revista *Familia* despre războiul de independență (1877—1878) (Itinerată în mai multe localități din județul Bihor).
5. Cărți, imagini, documente și publicații despre războiul de independență (Oradea, Aleșd, Beiuș, Oraș dr. P. Groza).
6. Aspecte ale activității muzeale de realizare a educației tineretului.

Prezenta cronică consemnează numai activitatea științifică și expozițională a secției de istorie, pe anul 1976. Menționăm de asemenea că personalul științific al secției a susținut în mediul rural și urban un număr de 75 conferințe, a organizat lecții tematice în muzeu, a susținut lectorate în cadrul Universității Populare din municipiu și județ, a efectuat ghidaje tematice la monumentele istorice din municipiu etc.

DOINA IGNAT SAVA